

Çanakkale İli, Biga İlçesi'nde Cenal Entegre Enerji Santrali (Atık Depolama Alanı, Derin Deniz Deşarjı) Projesine Dair 17 Aralık 2019 tarihli Nihai ÇED Raporu'nun Hava Kalitesi Açısından Değerlendirmesi

Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL - Health and Environment Alliance) çevrenin insan sağlığına etkilerini **Türkiye de dahil Avrupa bölgesinde** ve küresel ölçekte çalışan, kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kurumudur. HEAL 70'den fazla üye kuruluşu ile Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi'ndeki 53 ülkeden 200 milyondan fazla insanı temsil eder. 2015'ten beri **Türkiye'de özellikle kömürlü termik santrallerden kaynaklı hava kirliliğinin sağlık etkilerini araştıran bir sivil toplum kuruluşu olarak HEAL-Sağlık ve Çevre Birliği**, hava kirliliğinin sağlık etkisine bir kez daha dikkat çekmek ve Cenal Termik Santrali'nin ÇED raporunda yer alan hava kalitesi modellemesi üzerine bir değerlendirme sunmak amacıyla bu bilgi notunu hazırlamıştır. *2015 yılında yayımladığımız "Ödenmeyen Sağlık Faturası"¹ araştırmamıza göre Türkiye'de kömürlü termik santraller hava kirliliği emisyonları nedeniyle her sene 2.876 erken ölüme ve 637.643 işgünü kaybına neden olmaktadır.*

Çanakkale İli, Biga İlçesi'nde **halihazırda işletmede** olan Cenal Entegre Enerji Santrali, yapılan itirazlar sonucunda Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporunun bazı kısımlarını ve özellikle hava kirliliği modellemesini yenilediği gerekçesiyle, 17 Aralık 2019 tarihinde 24846 sayılı Nihai ÇED raporunu ilgili kamu kurumlarına iletmiştir. Bu rapora istinaden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü 9 Ocak 2019 tarihinde **ÇED olumlu kararı** vermiştir.

Kararın yayımlandığı <https://ced.csb.gov.tr/canakkale-ili-biga---ilcesi-ced-olumlu--duyuru-368662> resmi internet sitesinin yönlendirdiği Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ait E-ÇED sisteminde yer alan **24846 sayılı**, 17 Aralık 2019 tarihli, <http://eced.csb.gov.tr/ced/jsp/ek1/24846> linkindeki, Nihai ÇED raporunu ve aşağıda hava kalitesine ilişkin bir değerlendirme sunulmuştur;

1. Hava kalitesi modelleme çalışması:

- a. ÇED raporuna göre "Ek-38 Hava Kalitesi Modellemesi"nin 2018'de güncellenmiştir. Bununla beraber ÇED raporunun pek çok yerinde hala 2012 tarihli "Ek-38 Hava Kalitesi Modellemesi"ne referans verilmektedir.
- b. EK-38 de dahil olmak üzere ÇED raporunda geçen hiçbir ek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ait E-ÇED sisteminde duyurulmamış, ÇED olumlu kararının duyurulduğu resmi internet sayfasında yer verilmemiştir. **Yani ÇED değerlendirilmesi gerekli teknik verileri içeren ekler kamuya açılmamıştır.**

¹ HEAL (2015) Ödenmeyen Sağlık Faturası.. http://env-health.org/IMG/pdf/03072015_heal_odenmeyensaglikfaturasi_tr_2015_final.pdf

Bununla beraber, davacı taraflara gönderilen basılı metaryaller arasında 17 Aralık 2019 tarih ve 24846 sayılı Nihai ÇED raporuna ait, internet ortamında erişilemeyen ekler yer aldığından bu ekler incelenmiştir. Basılı olarak gönderilen dosyalarda yer alan;

- c. "Ek38- Hava Kalitesi Modelleme Raporu" incelendiğinde; sonuç raporunun 2012, modellemelerin ise 2011 Eylül tarihli olduğu,
- d. "EK40- Toz Modellemesi" raporunun 2014 tarihli olduğu,
- e. Diğer eklerde de, 2018 tarihli Hava Kalitesi Modellemesi ve/veya Emisyon Dağılım Modeli çalışmalarının yer almadığı görülmektedir.

2. Mevcut hava kirliliği durumu

- a. 2014 yılında AB mevzuatına uyum çerçevesinde güncellenen Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü'ne göre Havada Asılı Partikül Madde (PM 10) ortalamasının üst sınır değeri **2019 yılında sonra, yıllık 40 ug/m3, 24 saatlik 50 ug/m3** olarak belirlenmiştir. Ancak, ÇED raporunun 90. Sayfasında yer alan ve aşağıda ekran görüntüsü verilen "ortam havası solunabilir toz ölçüm sonuçları" tablosu incelendiğinde her iki ölçüm noktasındaki değerlerin de, 2014 tarihinde yürürlüğe giren ilgili mevzuat değerlerini karşılamadığı görülmektedir.

Tablo 21 Ortam Havası Solunabilir Toz Ölçüm Sonuçları

Ölçüm Yapılan Nokta Tanımı	Çekilen Toplam Hacim (Nm ³) A	Tartım Farkı (mg) B	Ölçüm Sonucu (µg/Nm ³) C	Ortalama (µg/Nm ³)
1 No'lu Ölçüm Noktası	1. Ölçüm (04.03.2011-18.03.2011)	798	44,12	55,29
	2. Ölçüm (18.03.2011-04.04.2010)	845	41,09	48,63
2 No'lu Ölçüm Noktası	1. Ölçüm (04.04.2011-18.04.2011)	828	37,08	44,78
	2. Ölçüm (18.04.2011-04.05.2011)	861	43,20	50,17

$$C = B \cdot 1000 / A$$

3. Meteorolojik verilerin tesisin bulunduğu bölgeyi temsiliyeti;

Davacı taraflara gönderilen, ilgili ÇED'e ait 2018 tarihli meteoroloji raporu incelenmiştir. Pek çok meteorolojik ve iklimsel özelliklerin değerlendirilmesinin 1948-2018 verileriyle yapıldığı görülmüştür. Ayrıca raporun 12.-17. Sayfaları arasında yer alan rüzgar yönü ve esme sayısı değerlendirmesinde altı çizelgede de Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan verilerin kullanıldığı görülmektedir, ancak;

- a. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan ham veriler bu raporda yer almamaktadır.
- b. Ham veriler bu rapora eklenmediğinden, uzun yıllar verilerinde değişiklik olup olmadığı, başlangıç ve bitiş yılları muğlaktır.

Bu nedenle bir değerlendirmeye varılamamaktadır.